وحدت قرآن در میان مسلمانان؛ رفع یک سوء تفاهم تاریخی

یکی از چالش‌های مهم در مسیر تقریب مذاهب اسلامی، وجود سوء تفاهم‌هایی است که به دلیل عدم شناخت کافی از عقاید طرف مقابل شکل گرفته‌اند. یکی از این سوء برداشت‌ها که گاهی از سوی برخی جریان‌های ناآگاه یا مغرض مطرح می‌شود، این است که شیعیان قرآنی متفاوت از اهل سنت دارند یا به مصحف‌های دیگری مانند «مصحف فاطمه» یا «مصحف علی» باور دارند. این تصور نه‌تنها با مبانی اعتقادی شیعه ناسازگار است، بلکه شواهد تاریخی و علمی نیز چنین ادعایی را تأیید نمی‌کنند.

قرآن واحد در میان شیعه و اهل سنت

شیعه و اهل سنت هر دو بر این باورند که قرآن، وحی الهی است که بر پیامبر اکرم (ص) نازل شده و بدون هیچ تحریفی تا امروز باقی مانده است. تمامی مسلمانان از یک متن قرآن واحد استفاده می‌کنند و در تمامی کشورهای اسلامی از نسخه‌ای مشترک بهره می‌برند. این واقعیت، خود گواهی بر این است که قرآن، بدون کم‌ و کاست میان مسلمانان حفظ شده و اختلافی در اصل آن وجود ندارد.

بسیاری از عالمان برجسته شیعه، همچون شیخ صدوق در اعتقادات، شیخ مفید در اوائل المقالات، و علامه طباطبایی در تفسیر المیزان، بر این نکته تأکید کرده‌اند که قرآنی که امروز در دسترس مسلمانان است، همان کتابی است که بر پیامبر (ص) نازل شده و هیچ‌گونه تحریفی در آن رخ نداده است.

مصحف فاطمه (س) و مصحف علی (ع)؛ رفع یک سوء تفاهم

یکی از دلایل شکل‌گیری این سوء تفاهم، عدم شناخت دقیق از برخی منابع روایی شیعه است. در روایات شیعی، از دو اصطلاح «مصحف فاطمه» و «مصحف علی» نام برده شده است که برخی گمان می‌کنند این‌ها نسخه‌ای دیگر از قرآن هستند. در حالی که واقعیت کاملاً متفاوت است.

مصحف فاطمه (س): بر اساس روایات، پس از رحلت پیامبر (ص)، حضرت فاطمه (س) دچار اندوه شدیدی بودند. جبرئیل بر ایشان نازل می‌شد و اخباری درباره آینده اسلام و مسائل غیبی بیان می‌کرد. امام علی (ع) این مطالب را ثبت می‌کردند و مجموعه‌ای از این سخنان در کتابی به نام «مصحف فاطمه» گردآوری شد. این مصحف هیچ ارتباطی با متن قرآن کریم ندارد و شامل آیات قرآن نیست.

مصحف علی (ع): پس از رحلت پیامبر (ص)، امام علی (ع) قرآنی را گردآوری کردند که شامل ترتیب نزول آیات همراه با تفسیر و شأن نزول آن‌ها بود. این نسخه، تنها از نظر ترتیب سوره‌ها با نسخه رسمی عثمانی متفاوت بود، اما محتوای آن هیچ تفاوتی با قرآن موجود نداشت.

تحریف قرآن؛ دیدگاه علمای شیعه و رد شبهات

یکی دیگر از سوء تفاهم‌هایی که گاه مطرح می‌شود، این ادعاست که برخی شیعیان به تحریف قرآن اعتقاد دارند. این در حالی است که علمای بزرگ شیعه، به‌صراحت این مسئله را رد کرده‌اند. شیخ طوسی در تفسیر التبیان، علامه طباطبایی در المیزان و آیت‌الله خویی در البیان فی تفسیر القرآن همگی تأکید کرده‌اند که قرآن همان‌گونه که بر پیامبر نازل شده، بدون هیچ تغییری باقی مانده است.

حتی در منابع روایی معتبر شیعه، از جمله کافی، روایاتی وجود دارد که بر عدم تحریف قرآن تأکید دارند. یکی از این روایات از امام جعفر صادق (ع) نقل شده است که می‌فرمایند:
"قرآن همان کتابی است که خداوند بر پیامبرش نازل کرد و هیچ تغییری در آن رخ نداده است."

وحدت قرآن، مبنای تقریب مذاهب اسلامی

تأکید بر قرآن واحد، یکی از مهم‌ترین زمینه‌های تقریب مذاهب اسلامی است. قرآن نه‌تنها کتاب مشترک میان تمام مسلمانان است، بلکه منبع اصلی عقاید، احکام و اخلاق اسلامی محسوب می‌شود. دشمنان اسلام همواره سعی کرده‌اند که با ایجاد شبهات و اختلاف‌افکنی، وحدت مسلمانان را خدشه‌دار کنند. یکی از ابزارهای آن‌ها، دامن زدن به شایعات و سوء تفاهم‌هایی مانند اختلاف در متن قرآن است.

برای مقابله با این سوء تفاهم‌ها، دو راهکار اساسی پیشنهاد می‌شود:

تقویت آگاهی عمومی: علمای دین و مراکز اسلامی باید با انتشار مطالب علمی و مستند، آگاهی مسلمانان را درباره این موضوع افزایش دهند تا فضا برای سوء استفاده جریان‌های تفرقه‌افکن بسته شود.تقویت ارتباطات علمی و مذهبی میان شیعه و اهل سنت: با برگزاری همایش‌ها، نشست‌های علمی و فعالیت‌های رسانه‌ای، می‌توان به گسترش فهم صحیح از مبانی مشترک اسلامی کمک کرد.نتیجه‌گیری

واقعیت تاریخی و علمی نشان می‌دهد که قرآن میان شیعه و اهل سنت کاملاً واحد و بدون تغییر است. سوء تفاهم‌هایی مانند وجود «قرآن شیعی» یا «تحریف قرآن» ریشه در ناآگاهی یا تبلیغات نادرست دارد. شناخت صحیح از مفاهیمی مانند مصحف فاطمه (س) و مصحف علی (ع) می‌تواند به رفع این سوء برداشت‌ها کمک کند. در نهایت، وحدت مسلمین حول محور قرآن کریم، نه‌تنها مانع از تفرقه‌افکنی دشمنان خواهد شد، بلکه به تقویت همبستگی اسلامی و تقریب مذاهب کمک شایانی خواهد کرد.